

พระปัจเจก

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๓

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากคต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

มันมีอยู่ ๒-๓ นัย นัยหนึ่ง ถ้าบอกว่า พระปัจเจกพุทธเจ้า ความหมายของพระปัจเจกพุทธเจ้าคือว่ารู้ธรรม เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน แต่ท่านไม่สอน เพราะว่าไม่ได้สร้างบารมีมาเพื่อสอนบารมีเพื่อเอาตัวรอดได้ แล้วพอบอกว่า พระปัจเจกพุทธเจ้า คนถ้าไม่ได้สอน มันก็เป็นเหมือนกับที่ว่า ตัวเองถ้าพูดไม่ได้ก็เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้าไป วางฟอร์มไว้เฉยๆ แล้วเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า

แต่พระปัจเจกพุทธเจ้านะ ท้าวโฆสกะนั่นนะ ที่ว่าเป็นหมา แล้วพระปัจเจกพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม แล้วตอนนั้นไม่มีศาสนา ก็มีคนศรัทธา ก็ไปนิมนต์มาฉัน ๓ เดือน แล้วนัดกันว่าให้หมาไปคาบจิวร ให้หมาไปนำทางมาตลอด หมาตัวนี้ฉลาดมาก ไปนำทางพระปัจเจกพุทธเจ้ามาฉันที่บ้านทุกวัน แล้วพระปัจเจกพุทธเจ้าลอง แบบว่าจะสอนหมาไป พอเดินไปถึง ๓ แยก เดินไปทางผิดเสียหมาไม่ยอม หมาเลยไปคาบจิวรคืนมา คาบมาที่บ้าน มาฉันที่บ้านครบไตรมาส ๓ เดือนแล้วก็ไป

พอไปนะ หมาตัวนี้เสียใจมาก เพราะมันรักมาก มันเคารพมาก มันหอนจนมันตาย พอมันตายขึ้นมา เพราะเวลาไปนิมนต์นะ สมมุติว่านัดกันว่าอาหารเสร็จแล้วจะให้หมาตัวนี้มาเป็นคนบอก หมาที่จะมาห่ามาเรียก แล้วหมามันดีใจ มันทำด้วยความดีใจของมัน เวลามันตายขึ้นมาตายด้วยบุญ เพราะอันที่ว่าไปนิมนต์พระปัจเจกมาฉันข้าวทุกวันนี้ ไปเป็นเทวดาแล้วเป็นเทวดาที่มีเสียงเพราะที่สุด

“ท้าวโฆสกะ” โขษกๆ ท้าวโฆสกะ เดิมเป็นสุนัข แต่เพราะได้ทำบุญ ได้ไปนิมนต์พระปัจเจกพุทธเจ้ามาฉันอยู่ ๓ เดือน เวลาตายไปนี่เป็นเทวดาที่เสียงเพราะที่สุด ในหมู่ของเทวดา อยู่ใน

ธรรมบท อยู่ในตำรา เสียเพราะมากเลย ถึงว่าใครเป็นโฆษก เห็นใหม่ เลยทับศัพท์ว่าโฆษก หรือพวกโฆษกๆ นี่ ท้าวโฆสกะเป็นเทวดาที่เสียเพราะมาก ท้าวโฆสกะ เห็นใหม่

พระปัจเจกพุทธเจ้าไปฉันที่บ้าน พุคได้ สอนได้ แต่ไม่ได้เหมือนกับพระพุทธเจ้านะ พระพุทธเจ้านี้ประกาศศาสนา รู้วาระจิต สอนคักหน้าคักหลัง รู้ได้หมดเลย นี่พระปัจเจกพุทธเจ้านัยหนึ่งคือว่า เขาจะพูดว่าในตำราว่าพระปัจเจกพุทธเจ้าไม่ได้สอน มันจะพูดเข้าข้างตัวเอง ถ้าตัวเองไม่ได้สอนมันจะเป็นอย่างนั้น อันนี้นัยหนึ่ง

อีกนัยหนึ่ง มันเป็นไปได้ สิ่งที่ว่าพระปัจเจกพุทธเจ้าจะอยู่ในปัจจุบัน ที่ศาสนานี้ ศาสนานี้เป็นศาสนาของสมณโคตม มีครูบาอาจารย์ท่องมา มีตำรามานะ พระปัจเจกพุทธเจ้าจะไม่เกิดตรงนี้เพราะอะไร ถ้าเกิดตรงนี้นะ เกิดได้ เกิดเป็นพระอรหันต์ได้ แต่ไม่ใช่พระปัจเจกพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้าคือว่า เหมือนกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เอง

ดูเจ้าชายสิทธัตถะสิ เวลาจะตรัสรู้ เห็นใหม่ ไปเรียนในสำนักต่างๆ เรียนแล้วก็ไม่ได้ความๆ เพราะอะไร เพราะสอนแต่เรื่องสมาธิเฉยๆ แต่เพราะมีปัญหา พอมาค้นคว้าในตัวเอง เกิดธรรมจักร เกิดปัญญาญาณ ปัญญาชำระกิเลส มันต้องมีมรรคอริยสังขันธ์ชำระกิเลส ถึงเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาได้ พระปัจเจกพุทธเจ้าตรัสรู้ด้วยตัวเอง ไม่มีตำรา เหมือนกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ด้วยตนเอง ไม่มีตำรา

แต่ในปัจจุบันนี้มีตำรา มีวิชาการที่ว่าพระพุทธเจ้าวางไว้ ถ้าจะมาตรัสรู้ได้หรือว่ารู้ธรรมได้ เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน เป็นสาวก เป็นสาวก ไม่ใช่พระปัจเจกพุทธเจ้า ทีนี้ถ้าเป็นสาวกจะรู้ธรรมนี้มันต้องพูดธรรมได้ ทีนี้พูดธรรมไม่ได้ มันก็เลยอ้างว่าเป็นพระปัจเจก คือว่าจะหลบไป จะหลบตอนนั้น ถึงบอก มันไม่ได้ ๒ อย่าง

อีกอย่างหนึ่งนะ การทำบุญกุศล ทำบุญที่ได้กุศลมากจะต้องทำกับพระพุทธเจ้า ทำกับพระพุทธเจ้านี้ได้บุญกุศลมากที่สุดเลย รองลงมาพระปัจเจกพุทธเจ้า พระอัครสาวก แล้วถึงมาเป็นพระอรหันต์ทั่วไป ทำไมมันต่างกันล่ะ

ย้อนกลับมา ผู้ที่อยู่ต่ำกว่าแก่ผู้ที่อยู่สูงกว่าไม่ได้ พระโศดาบันแก่พระสัทธาคามิไม่ได้ พระสัทธาคามิแก่พระอนาคามิไม่ได้ พระอนาคามิแก่พระอรหันต์ไม่ได้ พระอรหันต์ไม่สามารถรู้หรือ

สูงเท่าพระอัครสาวก ความรู้ความเสมอภาคด้วยความบริสุทธิ์ใจนี้เหมือนกัน แต่บารมีนี้ไม่สามารถรู้ได้

อย่างเช่นพระสารีบุตร เห็นไหม บอกฝนตก ๗ วัน คำนวณนับได้หมดเลย เม็ดฝนที่ตกมาก็เม็ดๆ นี่ปัญญาของพระอัครสาวก นับเม็ดฝนได้เลย เม็ดฝนตกมานี้จะนับได้หมดเลยใน ๗ วัน พระพุทธเจ้ารับประกันนะว่าถูกต้อง แต่ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ตกมา ๗ ปี ตกมาตลอด นับได้หมด นี่มันต่างกัน เห็นไหม นับได้ตลอด ตก ๗ ทวีป ก็ทวีป พระพุทธเจ้านับได้หมด กำหนดเม็ดฝนตกมานี้ นับได้ทุกเม็ด ตกมานี้รู้หมดเลย เห็นไหม

นี่ปัญญาต่างกันอย่างนั้น ถึงเอาอุทกภาวะอะไรไปจับว่าเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า มันถึงไม่ใช่ไง มันเป็น ๒ นัย นัยหนึ่ง ถ้าเกิดในช่วงนี้ องค์ที่ว่าเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้านะ ดีไม่คืนั้นเรื่องของท่าน นั่นเป็นองค์หนึ่ง แต่องค์ที่พูดนี้เอาอุทกภาวะอะไรไปจับ ไปจับว่าองค์นั้นเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า ถ้าเป็นพระอรหันต์นี้ มันก็ยังต่ำกว่า ไม่มีความสามารถรู้ได้เลย ถึงต้องเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เป็นคนชี้บอกไฉนว่านั่นพระปัจเจกพุทธเจ้า นั่นพระอรหันต์ที่พระพุทธเจ้าบอกแต่ในสาวกสาวกจะนี้ธรรมบอก

เวลาคุณธรรมะกันนะ ธรรมะมันเป็นขั้นตอนอันเสมอกัน มันถึงจะรู้กันได้ ธรรมะนี้เสมอกัน ธรรมจะรู้ว่า “อ้อ!” สมมุติว่ากินข้าวอ่อม อ่อมอย่างไร อ่อมที่ไหนนี้ คนถ้าเป็นนะ กินข้าวที่ร้านอาหารร้านนั้น เวลานั้น อ่อมเวลานั้นๆ จำได้หมด เพราะมันจะซึ่งว่าตรงนั้นอ่อมมาแล้ว ถ้าหิวมาตลอด หิวมานี้มันไม่จำ แต่เวลาอ่อมนี้ นี่เหมือนกัน เวลาอ่อม เห็นไหม เวลากินข้าวแล้วอ่อม

ในการประพาศปฏิบัติธรรม ขณะของจิตที่มันพลิก มันพลิกหมายถึงว่ามันอ่อม มันพลิกเหมือนกับขณะที่จิตชำระล้างนี้ มันสะอาดตรงไหน ตรงนั้นต้องเป็นขณะจิต ขณะจิตที่ว่ามันสมุจเฉทปหานขาดออกไปๆ นี่จะรู้กันได้ตลอด รู้ด้วยธรรมะใจ เวลาคุณสนทนาธรรมกัน แต่เรื่องการรู้วาระนั้น มันเป็นอัครสาวก เอตทัคคะ

อย่างพระอนุรุทธะนี้ตามรู้วาระจิตของพระพุทธเจ้า เวลาพระพุทธเจ้าจะปรินิพพาน เพราะว่าพระอนุรุทธะได้รับการยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะในทางรู้วาระจิต นี่ตามรู้พระพุทธเจ้า เอตทัคคะ คือรู้ด้วยปกติ นั่งอยู่ก็รู้ อะไรก็รู้ รู้วาระจิต รู้โดยธรรมชาติ

แต่ถ้าพูดถึงองค์ต่อไปจะทำอย่างนั้นก็อาจทำได้ แต่ต้องเข้าฌานสมาบัติก่อน เข้าฌานสมาบัติเพื่อเอาใจ ความสงบนั้นเป็นพื้นฐาน ออกมาวิปัสสนา ก็ว่าออกมากำหนดรู้ กำหนดระลึก ราฟิ่งให้เป็นอย่างนั้น มันก็จะเป็นอย่างนั้น ราฟิ่งใจออกไป มันจะเป็นอย่างนั้น ถ้าไม่ราฟิ่งออกไป ไม่มีพื้นฐานจิต มันไม่เป็นไปโดยปกติ มันไม่เป็นไปโดยธรรมชาติ เอตทัคคะหมายถึงว่าเป็นไปโดยธรรมชาติ รู้โดยธรรมชาติ รู้วาระจิตไป

นั่นเอตทัคคะ รู้วาระจิต ตามไปตามคู่มือของพระพุทธเจ้า แต่พระพุทธเจ้านี้ก็อีกอย่างหนึ่ง นั่นมันต่างกันตรงนั้นไง ถึงบอกว่าพระปัจเจกพุทธเจ้าสมัยปัจจุบันนี้ไม่มี ทีนี้ว่าพระปัจเจกพุทธเจ้า พระอรหันต์นี้เสมอกันด้วยความเป็นพระอรหันต์ พระอรหันต์ในปัจจุบันนี้มี พระอรหันต์นี้มี มีแน่นอน เพราะว่าครูบาอาจารย์เฝ้ามานี้เป็นพระธาตุๆ มานี้เป็นพระอรหันต์ นี้พระอรหันต์มีอยู่

แต่พระปัจเจกพุทธเจ้าไม่มี เพราะขัดกับว่า มีตำรับตำรา เป็นสาวกของผู้ได้ยินได้ฟัง เด็กนักเรียนเรียนตามครูมา พระปัจเจกพุทธเจ้า คือว่าไม่มีครู ไม่มีตำรา ค้นคว้าเอง นี่คือพระปัจเจกพุทธเจ้า แต่ในปัจจุบันนี้ตำรามีอยู่ พระปัจเจกพุทธเจ้าจะศึกษาดำราก็เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน แต่เป็นสาวก เป็นสาวก เป็นพระอรหันต์ ไม่ใช่เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า เป็นพระอรหันต์ เป็นสาวก ทีนี้ว่า ถ้าอย่างนี้มันก็มีคุณสมบัติ คุณสมบัติคือว่า ความสะอาดเสมอกัน แต่บุญกุศลต่างกัน

เวลาเป็นเนื่อนาบุญนะ บุญกุญเขตต์ เห็นไหม ทำบุญกับพระพุทธเจ้าได้บุญมากที่สุด พระปัจเจกพุทธเจ้ารองลงมา พระอัครสาวก มันได้มากกว่าตรงไหน? ตรงที่ว่าของท่าน ท่านต้องสร้างสมบารมีมาต่างกัน พระพุทธเจ้าองค์ก่อนที่ว่าสร้างสมบารมีมา ๑๖ อสงไขย แสนมหากัป แล้วก็ ๘ อสงไขย แต่พระพุทธเจ้าเรา ๔ อสงไขย นี่มันต่างกันตรงนี้ไง พระปัจเจกพุทธเจ้ากับพระพุทธเจ้าก็ต่างกันตรงนี้ ต่างกันที่ว่าสร้างสมบุญบารมีมาต่างกัน การที่สร้างสมบุญบารมีมาต่างกัน เราทำบุญมันถึงได้บุญต่างกัน

นี่เหมือนกัน เวลาพระอรหันต์ที่เป็นพระอรหันต์ เห็นไหม บางองค์รู้ บางองค์ไม่รู้ เพราะอะไร เพราะสมบัติเดิมสร้างมาต่างกัน ถ้าสมบัติเดิมเขาสร้างมาอย่างนั้น เขาทำได้ แต่สมบัติเดิมเราสร้างมาแค่สุขขวิปัสสโก รู้ไปเฉยๆ รู้เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน เป็นเนื่อนาบุญเหมือนกัน แต่ความต่างกันมันต่างกันตรงนี้ ความต่างกันหรือว่าเนื่อนาบุญมันต่างกันเพราะว่าอันนั้นเป็นเนื่อนาบุญ ถึงว่ามันต่างกัน

แต่ถ้าเวลาเจตนาของเราบริสุทธิ์แล้ว เราทำได้เหมือนกัน ขอให้ใจเผลอๆ ถ้าไม่ได้ตรงนั้น เราก็มาเอาทำสังฆทาน ทำสังฆทานก็ย้อนกลับไปตรงนั้น อันนั้นไม่เป็นปัญหา ปัญหาเรื่องอย่างนี้ไม่เป็นปัญหา เพียงแต่ว่ามาพูดว่ามันเป็นอย่างนั้นๆ นะ มันต่างกันตรงนี้ มันต่างกันที่ตำราแบ่งกันไว้ไง แบ่งกันตำรา แบ่งไว้แบบนี้ๆ ต้องเป็นอย่างนั้นจริงๆ แต่เราบอกว่า ตำราบอกว่า ถ้ายังมีศาสนาอยู่ พระปัจเจกพุทธเจ้าไม่เกิด พระปัจเจกพุทธเจ้าจะเกิดต่อเมื่อเวลาไม่มีศาสนานั้น พระปัจเจกพุทธเจ้าจะเกิด

ถ้ามีศาสนาขึ้นมา เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน อย่างเช่นหลวงปู่มั่นนี่ปรารธนาเป็นพุทธภูมิเหมือนกัน ปรารธนาเป็นพระพุทธรเจ้า แต่กลับ เป็นสาวกะโหลก เวลากลับ นี่อาจารย์มหาบัวเล่าประจักษ์ เวลาจะย้อนกลับมาวิปัสสนา มันอาลัยอาวรณ์กับสมบัติที่สะสมมา เหมือนกับเราเคยสร้างวาสนามาไว้มากเลย พอมาวิปัสสนานี้มันอาลัยอาวรณ์ อาลัยอาวรณ์สมบัติเดิม จนสุดท้ายแล้วตัด เพราะว่าถ้าไม่วิปัสสนานะ สร้างสมบารมีต่อไป ก็ยังเกิดตาย ๆ ยังต้องเสวยทุกข์ (เทพสิ้นสุดเพียงเท่านี้)